

L'Emperador d'Haití

"El regne dels negres d'Haití es va fer, curiosament, a imitació exacta del que feien els blancs de França després d'haver fet la Revolució. (...) Però l'emperador negre nascut a la Guinea també tenia un problema; no el fet de ser negre ni de ser emperador, sinó de ser 'massa' negre. Llavors els mulatos van encapçalar la segona rebel·lió, s'acabà l'imperi, es proclamà la república, i encara dura."

Encapçalava les proclames i actes públics del seu govern com a "Henri, per la gràcia de Déu i de la llei Constitucional de l'Estat, Rei d'Haití, Sobirà de les Illes de la Tortuga, Gonave i d'altres adjacents. Destructor de la tirania, Regenador i Benefactor de la Nació Haitiana, Creador de les seues Institucions Morals, Polítiques i Guerres, Primer Monarca Coronat del Nou Món, Defensor de la Fe, Fundador de l'orde de Saint-Henri, a tots, presents per venir, salude..." La destrucció de la tirania va començar amb el gran Toussaint Louverture, el Robespierre de l'illa o cosa semblant, i ràpidament va anar a parar a la monarquia: el rei Henri-Christophe, antic cuiner i amo d'una taverna cèlebre, i l'emperador Jean Dessalines, nascut a la Guinea. I si el text de les proclames d'Henri-Christophe és històric, tenia consciència de ser, en efecte, el primer rei coronat del Nou Món. El dia que uns altres rebels vingueren a matar-lo al nou palau de Sans-Souci, tenia un cofre ple de corones d'or massís. Tenia carrosses daurades i estables amb cavalls de raça, a la seua cort els ministres portaven casaca brodada i calçó blanc, els lacais portaven perruca lligada amb un llaç, i les princeses reials aprenien a recitar Racine i Corneille.

La rebel·lió d'Haití, ara fa dos-cents anys, ha estat probablement l'única revolta d'esclaus que ha tingut èxit en la història. Els esclaus, quan es rebel·len, és per matar els amos i ocupar el poder, altrament no val la pena la molèstia ni el risc. Sempre fracassen, evidentment, d'ençà d'Espartac i de molt abans, perquè a l'hora de la veritat es dediquen amb més avidesa al saqueig que a la matança, i perquè els amos supervivents sempre en són massa i massa ben armats. Però els esclaus haitians es van sublevar tots alhora, van ser expeditius en la matança, i la protecció dels amos va fallar per causa de les revolucions de la metròpolis: van fer curt de soldats, i encara que el governador Rochambeau llançava negres vius als gossos com espectacle i exemple, tampoc no hi havia prou gossos per devorar-los tots. De manera que, com que els blancs no van poder suprimir els negres, els negres van suprimir els blancs, i Haití va ser la primera colònia independent d'Amèrica després dels Estats Units. Una república eixida dels colons blancs, i una monarquia eixida dels esclaus negres, podia haver estat un bon exemple per la història de la humanitat.

El problema és que la república dels blancs va funcionar i el regne dels negres no. El regne dels negres d'Haití es va fer, curiosament, a imitació exacta del que feien els blancs de França després d'haver fet la Revolució, amb húsars de la guàrdia, abundància de generals i de ducs d'això i d'allò i, en definitiva, pas fulminant de la república a l'imperi; l'exemple del gran negre Dessalines era el petit blanc Napoleó. Dessalines, emperador, va militaritzar el país, es va construir amb treballs forçats fortaleses impossibles, i va restablir l'esclavitud, entre mesures imperials. Però l'emperador negre nascut a la Guinea també tenia un problema; no el fet de ser negre ni de ser emperador, sinó de ser *massa* negre.

Llavors els mulatos van encapçalar la segona rebel·lió, s'acabà l'imperi, es proclamà la república, i encara dura. Vull dir que els mulatos es van repartir les finques dels colons blancs, es van fer jutges i comerciants, i van enviar els fills a estudiar a les acadèmies militars de França o dels EUA, que és com es conserva el poder en qualsevol part de la terra. Els mulatos d'Haití no enyoren cap emperador negre, els palaus reials van ser menjats per la selva, i la població en general es dedicà a la pràctica del vudú mentre esperava dels déus africans el retorn d'un altre rei. Supose que vostès han observat la cara del general Cédras, i han vist que no és negre ni de bon tros, i que es feia retratar assistint puntualment a missa. Com si no volguera ser confós amb el degolladors de galls i de cabres, com si pretenguera que degollar persones és una cosa més civilitzada i decent.

Ara els déus africans tenen forma de *marines* ben armats, l'emperador d'Haití té el palau a Washington, i els seguidors del pobre *père* Aristide ho tindran tan pelut com els esclaus del temps colonial. Vista la història dels dos últims segles, la matança dels blancs no va servir de res. I haver tingut el primer rei coronat del Nou Món, tampoc. **Joan F. Mira**